

MIEJSCE EDUKACJI NARODOWEJ W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU

dr Krzysztof Kafel

PŁOCK, 25 02.2010

Konferencja realizowana jest w ramach projektu pn. „Region płocki, Kujaw i Ziemi Kutnowskiej regionem świadomych ekologicznie” finansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Agenda 21 dla Edukacji w Regionie Morza Bałtyckiego – Bałtyk 21E

Sztokholm, luty 2002

Agenda 21 dla Edukacji w Regionie Morza Bałtyckiego – Bałtyk 21E

- Dokument przyjęty na spotkaniu ministrów edukacji państw nadbałtyckich w dniu 25 stycznia 2002 r. w Sztokholmie
„wszystkie kraje nadbałtyckie będą wprowadzać problematykę zrównoważonego rozwoju do swoich systemów oświatowych, do szkolnictwa wyższego oraz będą wspierać nieformalny sektor edukacji w tym zakresie”

CEL DLA SZKÓŁ

Wszyscy kształcący się powinni posiadać odpowiednią wiedzę, wartości i umiejętności, pozwalające im być aktywnymi, demokratycznymi i odpowiedzialnymi obywatelami oraz uczestniczyć w decyzjach na poziomie indywidualnym oraz na różnych poziomach w społeczeństwie, mających charakter lokalny i globalny, służących tworzeniu **zrównoważonego społeczeństwa.**

Będzie to wymagać:

- Wprowadzenia przepisów prawnych wyraźnie obejmujących problematykę EdZR.
- Uczynienia EdZR stałym elementem nauczania i nauki w szkołach oraz podstawą całego szkolnego życia.
- Odpowiednich kwalifikacji edukatorów, umożliwiających im uwzględnienie zrównoważonego rozwoju w nauczaniu.
- Odpowiednich metod uczenia się oraz środowiska nabywania wiedzy sprzyjającego **zrównoważonemu rozwojowi.**

Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju

musi objąć takie zagadnienia jak:

- w dziedzinie **ochrony środowiska**, edukacja powinna dać rozeznanie w problemach przetrwania w skali globalnej
- objąć zagadnienia związane ze **strukturą produkcji i konsumpcji**, od wydobywania surowców po ostateczne zagospodarowanie odpadów.

Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju musi objąć takie zagadnienia jak:

- należy przedstawić dobry ogólny obraz rzeczywistych implikacji problemów środowiskowych w **skali globalnej**.
- uwzględnienie **wymiaru etycznego** ma zasadnicze znaczenie dla zrozumienia zrównoważonego rozwoju, co podkreślono w kilku dokumentach o charakterze międzynarodowym.

Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju musi objąć takie zagadnienia jak:

- **kwesie sprawiedliwości** dotyczą zarówno sprawiedliwych układów między pokoleniami - co podkreśla większość powszechnie stosowanych definicji zrównoważonego rozwoju – sprawiedliwych układów w ramach obecnego pokolenia, jak również powiązań między człowiekiem i przyrodą, ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania dla różnorodności biologicznej.

EDUKACJA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

EE

Edukacja ekologiczna

EdZR

**Edukacja dla zrównoważonego
rozwoju**

Różnice

EE - Zajmuje się problemami środowiska

EdZR -W sposób kompleksowy zajmuje się:

ochroną środowiska, efektywnym użytkowaniem zasobów naturalnych, podtrzymywaniem ekosystemów, sprawnym funkcjonowaniem społeczeństwa w warunkach dobrej gospodarki

Różnice

EE - Problemy środowiskowe są ubocznym wynikiem działalności człowieka

EdZR - Problem powstaje w wyniku konfliktu różnych celów ludzkiej aktywności, na płaszczyźnie środowiskowej, społecznej i ekonomicznej

Różnice

***EE** - Uwzględnia głównie różnorodność biologiczną*

EdZR - Pod uwagę brana jest różnorodność kulturowa, społeczna, ekonomiczna i biologiczna

Różnice

EE - Cel działań:

dobry stan środowiska

EdZR - Cel działań:

wysoka jakość życia obecnego
i przyszłych pokoleń

Różnice

EE - *Odpowiedzialność za stan środowiska*

EdZR - Motywowanie do zmiany stylów
życia

Różnice

EE - Koncentracja na zachowaniach indywidualnych (etyka środowiskowa)

EdZR - Wzrost kompetencji w zakresie podejmowania działań, stymulowanie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji

Różnice

- *Edukacja ekologiczna w kontekście lokalnym i globalnym*
- **EdZR** - musi nawiązywać do lokalnego gospodarczego, społecznego i środowiskowego kontekstu, z uwzględnieniem spraw regionu, kraju i świata

Różnice

EE - Nauczana na niektórych przedmiotach

EdZR - Zintegrowana w ramach wszystkich przedmiotów i z całym życiem szkoły.

Dla regionu Morza Bałtyckiego oznacza to:

- bezpieczne i zdrowe życie obecnych i przyszłych pokoleń;
- oparcie współpracy na zasadach demokracji, otwartości i aktywnego uczestnictwa, zarówno na poziomie lokalnym jak i regionalnym;

Dla regionu Morza Bałtyckiego oznacza to:

- zachowanie i podtrzymywanie różnorodności krajobrazowej i biologicznej;
- nie przekraczanie dawek zanieczyszczeń dostających się do atmosfery, gleby i wód stanowiących zagrożenie dla przyrody;

Dla regionu Morza Bałtyckiego oznacza to:

- użytkowanie i racjonalne zarządzanie zasobami odnawialnymi, z dostosowaniem do tempa ich regeneracji;
- przepływ fizyczny zasobów nieodnawialnych jest bardziej efektywny i cykliczny (recykling), substytuty odnawialne są tworzone i promowane;

Dla regionu Morza Bałtyckiego oznacza to:

świadomość celów i procesów prowadzących do zrównoważonego rozwoju jest wysoka w całym społeczeństwie.

STRATEGIA EKG ONZ DOTYCZĄCA EDUKACJI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Zadanie rozpowszechniania niniejszej Strategii podjęte zostało przez Ministrów Środowiska EKG ONZ (Europejska Komisja Gospodarcza ONZ) podczas piątej konferencji „Środowisko dla Europy”, (.Environment for Europe. Kijów, maj 2003).

Strategia powinna być taktowana jako podstawa do wprowadzania Dekady EdZR oraz zaleceń będących rezultatem Światowego Szczytu Zrównoważonego Rozwoju (Johannesburg 2002) na poziomie regionalnym.

Wprowadzenia przepisów prawnych wyraźnie obejmujących problematykę EdZR.

W znowelizowanej w 2003 r. **ustawie o systemie oświaty** wprowadzono zapis:

*„system oświaty zapewnia
w szczególności ...*

*upowszechnianie wśród dzieci
i młodzieży wiedzy o zasadach*

zrównoważonego rozwoju oraz
*kształtowanie postaw sprzyjających jego
wdrażaniu, w skali lokalnej, krajowej
i globalnej”*

EZR wykracza daleko poza formalne systemy edukacyjne, natomiast powinna wywierać na nie wpływ, znajdując odzwierciedlenie w podręcznikach, programach i metodach nauczania.

Podstawa programowa jest w polskim systemie oświaty kluczowym dokumentem określającym cele i treści nauczania, umiejętności uczniów oraz zadania wychowawcze szkoły, które są uwzględniane odpowiednio w programach wychowania przedszkolnego, programach nauczania oraz umożliwiają ustalenie kryteriów ocen szkolnych i egzaminacyjnych

Przyroda - II etap edukacyjny

Właściwości substancji.

Uczeń:

uzasadnia potrzebę segregacji odpadów, wskazując na możliwość ich ponownego przerobu (powołując się na właściwości substancji)

uzasadnia potrzebę i podaje sposoby
oszczędzania energii elektrycznej

Wiedza o społeczeństwie - III etap edukacyjny

Problemy współczesnego świata.

Uczeń:

*rozważa, jak jego zachowania mogą wpływać na życie innych ludzi na świecie (np. **oszczędzanie wody i energii**, przemyślane zakupy);*

Geografia - IV etap edukacyjny – zakres podstawowy

- Relacja człowiek-środowisko przyrodnicze a zrównoważony rozwój.
- *Uczeń:*
- *formułuje problemy wynikające z **eksploatowania zasobów odnawialnych i nieodnawialnych**; potrafi przewidzieć przyrodnicze i pozaprzyrodnicze przyczyny i skutki zakłóceń równowagi ekologicznej*
- *charakteryzuje obszary niedoboru i nadmiaru wody na świecie i określa przyczyny tego zróżnicowania (w tym zanieczyszczenia wód); przedstawia projekty rozwiązań stosowanych w sytuacjach braku lub niedoborów wody w różnych strefach klimatycznych*

- rozdziela przyczyny zachodzacych wspolcześnie **globalnych zmian klimatu (ocieplenia globalnego)** i ocenia rozwiazania podejmowane w skali globalnej i regionalnej zapobiegajace temu zjawisku
- wykazuje na przykladach, ze zbyt intensywne wykorzystanie rolnicze gleb oraz nieumiejtne zabiegi agrotechniczne powoduja (w wielu czesciach swiata) degradacje gleb, co w konsekwencji prowadzi do spadku produkcji zywnosci, w niektorych regionach swiata do glodu i ubostwa.
- wykazuje na przykladach pozaprzyrodnicze czynniki zmieniajace relacje czlowiek-srodowisko przyrodnicze (rozszerzanie **udzialu technologii energooszczednych**, zmiany modelu konsumpcji, zmiany pogladow dotyczacych ochrony srodowiska).

Geografia - IV etap edukacyjny – zakres rozszerzony

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej.

Uczeń wskazuje propozycje rozwiązań lokalnych, regionalnych i globalnych problemów środowiskowych, demograficznych i gospodarczych zgodnych z koncepcją zrównoważonego rozwoju oraz opartych na równoprawnych zasadach współpracy między regionami i państwami.

Biologia -IV etap edukacyjny - zakres rozszerzony

Postawa wobec przyrody i środowiska

*Uczeń rozumie znaczenie ochrony przyrody i środowiska oraz zna i rozumie zasady **zrównoważonego rozwoju**; prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych, środowiska; opisuje postawę i zachowanie człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody i środowiska, zna prawa zwierząt oraz analizuje swój stosunek do organizmów żywych i środowiska.*

PROOF OF GLOBAL WARMING

**18th
Century**

1900

1950

1970

1980

1990

2006